

Priznavanje ishoda mobilnosti studenata u okviru programa Erasmus+: Prakse i trendovi na hrvatskim visokim učilištima

Izveštaj

Sadržaj

Uvod	2
Metodologija	3
I. Proces priznavanja na visokom učilištu.....	4
II. Usklađenost s Vodičem za korisnike ECTS-a	9
III. Prepreke u priznavanju ishoda mobilnosti i studentska percepcija	12
IV. Priznavanje stručne prakse.....	15
V. Usklađenost s međunarodnim preporukama	16
Zaključak	17
Dodatak 1. Podaci o akademskom priznavanju za mobilnost studenata (projekti mobilnosti između programskih zemalja – KA103)	18
Dodatak 2. Protokol za izvedbu fokus grupe	21

Izveštaj pripremila: Đurđica Degač

U Zagrebu, 19. ožujka 2020. godine

Uvod

Ovaj izvještaj temelji se na nalazima dobivenim primjenom kvalitativne metode fokus grupe, odnosno grupnog razgovora s ECTS i Erasmus koordinatorima s hrvatskih visokih učilišta koji su uključeni u proces priznavanja mobilnosti u okviru programa Erasmus+. Fokus grupa organizirana je na inicijativu Agencije za mobilnost i programe Europske unije s ciljem da se dobije inicijalni uvid u prakse i trendove na hrvatskim visokim učilištima, a vezano uz priznavanje ishoda mobilnosti. Tema je odabrana u skladu s posebnim interesom Ministarstva znanosti i obrazovanja i Odjela za visoko obrazovanje pri Agenciji za mobilnost i programe Europske unije.

Tematska područja na koje se analiza ograničila jesu proces priznavanja na visokom učilištu, usklađenost s Vodičem za korisnike ECTS-a, prepreke u priznavanju ishoda mobilnosti i studentska percepcija, priznavanje stručne prakse i usklađenost s međunarodnim preporukama. Relevantne teme identificirane su s obzirom na ranije provedene analize završnih izvješća studenata 2016. i 2017. godine, analizu priznavanja ECTS bodova, sastanke koje Odjel za visoko obrazovanje organizira za visoka učilišta te temeljem prijedloga Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Aktivnosti koje je Agencija za mobilnost i programe Europske unije dosad poduzimala u svrhu praćenja priznavanja mobilnosti na visokim učilištima odnose se na analize završnih izvješća studenata koji su ostvarili međunarodnu mobilnost u okviru programa Erasmus+, pri čemu se osobito korisnom pokazala analiza otvorenih odgovora studenata iz 2016. godine te praćenje priznavanja ECTS bodova (vidi Dodatak 1.). Prema internom izvještaju iz 2016. godine za akademsku godinu 2014./2015. naglašena je važnost administrativne potpore nastavnog i nenastavnog osoblja uključenog u proces organizacije mobilnosti. Studenti su tada istaknuli nedostatak administrativne podrške, nedovoljnu informiranost i znanje o programu Erasmus i ECTS koordinatora te kašnjenje u administrativnim procedurama. Sve od navedenog može imati utjecaj na priznavanje mobilnosti. Premda je od referentne akademske godine prošlo gotovo 5 godina, u provedbi ove fokus grupe nastojalo se pristupiti tako da se sagledaju prakse i trendovi vezani uz priznavanje iz druge perspektive, odnosno iz perspektive visokih učilišta.

U izvještaju imenice u muškom rodu označavaju oba spola.

Metodologija

Sudionike fokus grupe odabrao je Odjel za koordinaciju i osiguranje kvalitete programa Erasmus+ na preporuku Odjela za visoko obrazovanje pri Agenciji za mobilnost i programe Europske unije. Prilikom odabira nastojala se osigurati zastupljenost svih relevantnih perspektiva. U odabiru sudionika težilo se da nisu geografski koncentrirani, da ne dolaze s istih visokih učilišta, ali da se dobiju i uvidi iz različitih područja obrazovanja. U fokus grupi sudjelovalo je 7 predstavnika s različitih visokih učilišta koja imaju značajniji broj studentskih mobilnosti. Prema tipu visokih učilišta dvoje sudionika predstavljala su veleučilišta, dok su ostali predstavnici sveučilišta, odnosno sastavnica sveučilišta. Dvoje sudionika bilo je u svojstvu ECTS koordinatora, 4 u svojstvu Erasmus koordinatora, dok je jedan sudionik ujedno ECTS i Erasmus koordinatorski. Svi sudionici osim jednoga s javnih su visokih učilišta. Naposljetku, 4 sudionika fokus grupe su ženskog spola, dok su troje muškog spola.

Prilikom organizacije i provedbe fokus grupe osigurani su visoki etički standardi. Voditelj Odjela za koordinaciju i osiguranje kvalitete sudionike je direktno i zasebno kontaktirao prilikom čega su oni unaprijed obaviješteni o temi i zaštiti osobnih podataka. S obzirom na to da je riječ o fokus grupi, ne može im se jamčiti anonimnost, ali se iz pozicije Agencije za mobilnost i programe Europske unije jamči povjerljivost osobnih podataka. U izvještaju se nisu navodila osobna imena, nazivi visokih učilišta i specifične informacije putem kojih bi ih se moglo identificirati. Sudionici su obaviješteni o provedbi fokus grupe i načinima na koje će se osigurati zaštita njihovih podataka i u izjavi o suglasnosti koju su potpisali.

Protokol za provedbu fokus grupe razrađen je unaprijed prema tematskim područjima i pitanjima (vidi Dodatak 2.). Fokus grupa provedena je u Agenciji za mobilnost i programe Europske unije u ugodnoj atmosferi. Trajala je otprilike 2 i pol sata te je uz suglasnost sudionika razgovor sniman. Zvučni zapis transkribiran je doslovno bilježeći što su sudionici izrekli te je tekst kodiran i analiziran uz pomoć programa za analizu kvalitativnih podataka MAXQDA. Kodiranje je provedeno u skladu s ranije definiranim područjima analize te je primijenjena tematska analiza sadržaja. U izvještaju su perspektive sudionika grupirane prema pitanjima, odnosno tematskim područjima.

I. Proces priznavanja na visokom učilištu

Proces i procedure priznavanja

Sudionici su naveli da je način priznavanja na visokim učilištima reguliran pravilnicima o mobilnosti, ali i pravilnicima o studiranju. Pravilnici o studiranju definiraju koliko ECTS bodova studenti trebaju upisati te steći, ali i njihova druga prava i obaveze. Visoka učilišta razlikuju se u svojim pristupima fleksibilnosti priznavanja, ali se svi slažu da su nastojali pojednostaviti administrativne procedure koliko je iz njihove pozicije to bilo moguće.

Sudionici dijele mišljenje da Sporazum o učenju nije dostatan za njihove potrebe te uz njega visoka učilišta imaju i posebno razvijene obrasce, odnosno kako navodi jedan sudionik:

Imamo dva interna dokumenta. Jedan je obrazac za priznavanje na temelju kojeg dekanica izdaje odluku o pravima i obvezama studenata na mobilnosti. I ta odluka mora biti donesena prije mobilnosti, odnosno student ne može otići na mobilnost bez te odluke. Na toj odluci apsolutno sve piše, znači koja su njegova prava, koje su obveze, što će se priznati, kad se vrati što će polagati. Mi to zovemo poseban program, odnosno omogućavamo im polaganje (...) bez slušanja nastave nego samo da izlaze na ispite.

ECTS i Erasmus koordinator

Dodatno, visoka učilišta mogu imati razvijene obrasce kojima se detaljnije bilježe informacije po povratku studenata o položenim kolegijima kao što su točan naziv kolegija, satnica, oblik nastave, broj ECTS bodova, kolegij za koji će se priznati. Prilikom priznavanja interni dokumenti su visokim učilištima primarni, dok im je Sporazum o učenju sekundaran.

Kad je riječ o potpori studentima, u pravilu je na svim visokim učilištima prva kontakt osoba ECTS koordinator koja usto obavlja i velik dio posla u procesu priznavanja. Kako navode sudionici, ECTS koordinatori „doslovno sjede sa studentima“ i uglavnom prvi provjeravaju ishode (i sadržaj) u okviru priznavanja. Potom se u proces uvode i drugi donositelji odluke o priznavanju. Sudionici se slažu da su ECTS koordinatori vrlo važni za reguliranje svih promjena koje se događaju tijekom mobilnosti.

Što se tiče samog procesa priznavanja iz pozicije studenata, ali i visokih učilišta, ako je unaprijed sve dogovoreno, proces je jasan i priznavanje se odvija automatizmom. Ako se tijekom mobilnosti dogode nepredviđene situacije kao što su neodržavanje kolegija očekuje se da student bude u komunikaciji s matičnim visokim učilištem. Ako zamjenske kolegije nije moguće priznati, tada se sa studentima dogovara način izvršavanja obaveza po povratku tako da je student opet unaprijed upoznat s načinom priznavanja i izvršavanja dodatnih obaveza. Ako student bez savjetovanja s ECTS koordinatorom, na vlastitu odgovornost, mijenja kolegije i ne obavijesti matično visoko učilište o promjenama tada ne može računati da će mu se novi kolegiji priznati.

Iz prakse nekih visokih učilišta od studenata se ne očekuje da biraju ekvivalente predmetima koje slušaju na matičnom visokom učilištu, već da predmeti budu u području studija tako da su neka visoka učilišta fleksibilnija po pitanju priznavanja. S druge strane, iz prakse nekih visokih učilišta

pazi se da postoji određena razina preklapanja sadržaja i ishoda pa primjerice ako postoji preklapanje sadržaja veće od 70% tada se od studenata ne traži izvršavanje dodatnih obaveza, no ako je preklapanje sadržaja između 50% i 70% traže se nadoknade. Iz primjera nekih visokih učilišta studenti koji ne polože predmete u inozemstvu, a koji su im se namjeravali priznati, imaju ih priliku iznova polagati na matičnom visokom učilištu. Isto vrijedi u slučaju da nisu mogli pronaći ekvivalent na partnerskom visokom učilištu predmeta kojeg moraju položiti na matičnom. Dodatno, neka visoka učilišta priznaju ECTS bodove matičnog visokog učilišta, što znači da se u ISVU sustav upisuju predmeti i bodovi matičnog visokog učilišta. S druge strane, postoje i prakse da se u ISVU sustav bilježe nazivi i ECTS bodovi predmeta koje je student slušao i položio na partnerskom visokom učilištu. Na nekim visokim učilištima studentima se priznaju kolegiji iz različitih semestara i godina studija, ali u okviru razine studija na kojoj realiziraju mobilnost.

Svi su sudionici stava da predmeti dogovoreni u Sporazumu o učenju i internim obrascima trebaju biti priznati, u konačnici u Dopunskoj ispravi o studiju ako za to ne postoji druga mogućnost. Kako koordinatori navode, studenti su upoznati s time što će im se i na koji način priznati kada odlaze na mobilnost.

Poteškoće koje se u procesu mogu pojaviti odnose se na prijepis ocjena, odnosno na kašnjenje partnerskog visokog učilišta u slanju prijepisa, što prolongira proces priznavanja koji bi inače bio kraći.

Donositelji odluke o priznavanju

Iskustva visokih učilišta vezana uz donošenje odluka o priznavanju predmeta različita su, kao i trenutni donositelji odluka o priznavanju. Za donošenje odluke mogu biti zadužene različite instance, od posebnih povjerenstava, ECTS koordinatora samostalno te u suradnji s pročelnikom do predmetnih nastavnika, ali isto tako mogu postojati varijacije.

Iz perspektive visokih učilišta u kojima u procesu priznavanja nisu presudni samo predmetni nastavnici, ECTS koordinator pojavljuje se kao važna funkcija koja može samostalno donositi odluke o priznavanju, biti prva točka za provjeru prihvatljivosti predmeta koje je student odabrao ili biti dio povjerenstava.

Podijeljena su mišljenja o tome koji model pojednostavljuje proces priznavanja. Iz jedne perspektive model priznavanja u kojem predmetni nastavnici nisu uključeni čini se mnogo jednostavnijim, jer studenti ili ECTS koordinatori ne moraju posebno provjeravati prihvatljivost s nastavnicima, dok se iz druge perspektive čini da postojanje povjerenstava dodatno komplicira procedure, posebno ako su tu uključene i konzultacije s nastavnicima. Drugi razlog zašto visoka učilišta nisu sklona formiranju povjerenstava za odlučivanje o priznavanju jest i pitanje autonomije predmetnih nastavnika te adekvatnosti prosudbe povjerenstava o njihovom području specijalizacije.

Na nekim su se visokim učilištima modeli priznavanja pa tako i donositelji odluka mijenjali, pri čemu su visoka učilišta krenula od većih povjerenstava za mobilnost koja su potom reducirana na manji broj funkcija poput ECTS koordinatora i voditelja studija, odsjeka ili odjela ili se u potpunosti odustalo od prenošenja ovlasti o odlučivanju na posebno tijelo ili funkciju pri čemu se pravo donošenja odluke ostavilo predmetnim nastavnicima.

Proces na visokom učilištu jednog od sudionika posebno se ističe, jer ovisno o tipu predmeta, različite instance donose odluke o priznavanju. Ako je riječ o obveznom kolegiju, suglasnost za priznavanje daje predmetni nastavnik, ako je riječ o izbornom kolegiju smjera, odluku donosi voditelj smjera, a ako je riječ o ostalim izbornim predmetima, tada odluku donosi ECTS koordinator. Dakle, tu je ostavljena autonomija predmetnim nastavnicima u odlučivanju o obveznim predmetima, ali kad je riječ o izbornim predmetima druge razine zadužene su za priznavanje.

Procedure žalbe

Sudionici dijele mišljenje o tome da potrebe za žalbama nema kada je proces priznavanja transparentan te kad su studenti upoznati s načinom na koji će im se predmeti priznati. Sudionici ističu da u njihovom višegodišnjem iskustvu rada na visokim učilištima žalbi nije bilo ili ih je bilo vrlo malo. Prema iskustvima nekih koordinatora studenti su žalbe podnosili kada se nisu slagali s konverzijom ocjena, odnosno kada su htjeli odbiti ocjene. Pritom je riječ o poteškoćama koje se prilikom pripreme Sporazuma o učenju nisu mogle u potpunosti anticipirati. Iz pozicije jednog visokog učilišta i ta se pitanja rješavaju na drugačije načine kako bi se proces pojednostavio, a ne putem službenih žalbi.

Visoka učilišta imaju definirane procedure žalbe, bilo da se odnose specifično na procedure žalbe vezane uz mobilnost, bilo da je riječ o procedurama na razini statuta visokih učilišta ili pravilnika o studiranju. Proces žalbe može biti opisan tako da je u odluci, odnosno rješenju o priznavanju obrazložen postupak žalbe. Što se tiče posebnih obrazaca žalbi vezanih uz priznavanje, oni mogu biti dostupni na mrežnim stranicama visokih učilišta, u studentskim službama ili čak ne moraju ni postojati, jer se potreba za formuliranjem posebnog obrasca nije pojavila. Čak i ako posebni obrasci ne postoje, postupak žalbe obrazložen je u javno dostupnim dokumentima na mrežnim stranicama. Prema riječima jednog od koordinatora studenti su jako dobro upoznati s time da se na svaku odluku mogu žaliti pa tako i na one vezane uz priznavanje. Kroz razgovor je više puta istaknuto da visoka učilišta nastoje u priznavanju odlučivati u korist studenata i riješiti sve nedoumice prije mobilnosti. Ako se prilikom studentovog dolaska na partnersko visoko učilište pojave poteškoće, tada je ključna pravovremena komunikacija kako bi se sve promjene zabilježile te kako bi student unaprijed znao što će mu se priznati.

Dakle, sudionici dijele mišljenje da kad je proces transparentan i kad je student upoznat sa svojim pravima i obavezama te unaprijed zna što će mu se i na koji način priznati, tada potrebe za žalbama nema. Navedeno se može slikovito prikazati riječima jednog od sudionika:

Naime, mi nemamo obrazac za žalbe. Nikad se nitko nije žalio. Ali zašto se nisu žalili? Naš postupak je nešto različit, ja vidim da postoje povjerenstva, ECTS koordinatori po odjelima i sve ostalo, kod nas jedna ključna osoba za studentsku odlaznu mobilnost je ECTS koordinator. U ovom trenutku ja. I to svi koji rade to, pogotovo koji rade to dugo vremena, znaju koliko to vremena pojedne i sve ostalo. Mi imamo, naravno, isto sve na web stranicama napravljeno dostupno, ali nekakvog konkretnog obrasca žalbe nemamo. E sad, ja sam si pokušavao odgovoriti na pitanje, ne vidim zašto bi se čovjek uopće žalio. Student kad dođe, on doslovno rečeno mora doći k meni, sjedne pored i mi gledamo, znači ne jedanput odemo, on se ulogira u sustav ocjenjivanja stranoga učilišta na kojem je bio (...) Znači, čovjek doslovno sjedi pored mene, mi rješavamo sve kako smo to dogovorili. Ponekad se znaju priznati dva kolegija za jedan ili se jedan kolegij dijeli na dva, svejedno. Znači u onom trenutku kad smo mi to obavili on vidi ono što će mu biti priznato na način na koji će mu biti priznato. I dalje nema više, to je gotovo. Dakle, kad studenti to odrade kako treba, a zaista većina njih odradi to predivno, ne znam kako bih to drugačije rekao, to traje 15 minuta. Više pričamo o tome kako je bilo, kakva su iskustva, bi li preporučio, hoće li doći na tribinu ako ga pozovemo i takve stvari. Znači, ovo ostalo je samo puka formalnost.

ECTS koordinator

Međuinstitucionalni sporazumi u kontekstu priznavanja

Prilikom sklapanja novih međuinstitucionalnih sporazuma nastoji se voditi računa i o priznavanju, odnosno o kompatibilnosti studijskih programa matičnog i partnerskog visokog učilišta. S druge strane, visoka učilišta mogu imati i otprije sklopljene međuinstitucionalne sporazume od kojih se neki aktivno koriste dok se neki duže vrijeme ne koriste, ali se suradnja s partnerskim visokim učilištima ne prekida.

Kad je riječ o sklapanju novih sporazuma, ECTS koordinatori ili uredi za međunarodnu suradnju mogu utvrditi njihovu korisnost te kompatibilnost studijskih programa. Iz jedne perspektive, ako kompatibilnost postoji samo na jednoj razini studija, tada se mobilnost studenata ograničava na tu razinu studija, no moguća rješenja tu mogu biti različita ovisno o stavu uprave visokih učilišta. Jedna je opcija sklapanje sporazuma prema kojima se studentima otvaraju šire mogućnosti područja mobilnosti od samog studijskog programa. Novi međuinstitucionalni sporazumi na visokim učilištima mogu se sklopiti na prijedlog nastavnika i studenata pa tako postoje i primjeri visokih učilišta koji studentima pri evaluaciji prijave na natječaj za mobilnost dodjeljuju dodatne bodove ako se na njihovu inicijativu potpisao novi ugovor (kako bi im se osigurala prednost unutar predviđene godišnje kvote za mobilnost studenata po tom ugovoru).

Kad je riječ o suradnji s inozemnim visokim učilištima, mogu se pojaviti poteškoće i nedoumice. Iz perspektive manjih visokih učilišta kao što su veleučilišta može biti teško pronaći partnera i ostvariti suradnju s partnerskim visokim učilištima ako potencijalne partnerske ustanove ne vide korist u sklapanju međuinstitucionalnog sporazuma. Već spomenuto pitanje raskidanja ugovora koji se ne koriste pojavljuje se kao poteškoća iz perspektive različitih tipova visokih učilišta. Ugovori se ne otkazuju zbog kolegijalnih odnosa te postoji protivljenje ako se proces ukidanja nastoji pokrenuti. Navedeno se može ilustrirati citatom Erasmus koordinatora na čijem se visokom učilištu nastojao ukinuti ugovor neaktivan 5 godina: „Onaj tren kad smo mi rekli da bismo prekinuli, onda su se javili oni tamo s one institucije. Nitko od njih nije došao k nama, nitko od nas nije otišao k njima, 5 godina, ali kad smo probali ukinuti ugovor, odjednom je krenulo sa svih strana *nemojte, nemojte. Zašto ne?*“ Visoka učilišta mogu imati sklopljen poveći broj međuinstitucionalnih sporazuma od kojih se samo manji broj aktivno koristi. Prijepori koji se pojavljuju odnose se i na sklapanje sporazuma samo s visokim učilištima koji imaju u potpunosti kompatibilne studijske programe, jer osiguravanje suradnje i mogućnosti mobilnosti na primjerice samo dva partnerska visoka učilišta s istovjetnim programom, studentima ne pruža mogućnost za stjecanje onih znanja i kompetencija koje ne bi stekli na matičnom visokom učilištu. Stoga, dvije se perspektive mogu identificirati vezano uz sklapanje međuinstitucionalnih sporazuma, od kojih se prva odnosi na sklapanje sporazuma s ustanovama koje će studentima osigurati automatsko priznavanje, dok je druga perspektiva ona prema kojoj se ostavlja mogućnost sklapanja većeg broja sporazuma s ciljem da se studentima osigura stjecanje znanja koja ne bi stekli na svom visokom učilištu. Naposljetku, pojavilo se i pitanje međuinstitucionalnih sporazuma vezano uz *European Universities* te kako će se ta inicijativa odraziti na suradnju visokih učilišta, ali navedeno pitanje potrebno je u budućnosti detaljnije ispitati.

II. Usklađenost s Vodičem za korisnike ECTS-a

Proces priznavanja s obzirom na sadržaj predmeta ili ishode učenja

Pristupi visokih učilišta u pogledu priznavanja ECTS bodova razlikuju se ovisno o tome uzimaju li u obzir samo ishode učenja ili su im važni i sadržaj predmeta i ishodi učenja. Svi sudionici osim jednoga istaknuli su kako veliku važnost pridaju sadržaju predmeta u procesu priznavanja.

Prvi pristup usvojen je kod onog visokog učilišta kod kojeg partnerske institucije nisu ni objavljivale sadržaj predmeta, već samo ishode pa nije ni postojala mogućnost gledanja sadržaja. Orijehtiranost na ishode razvija se i pod pritiskom sustava za osiguravanje kvalitete koji naglasak stavlja isključivo na ishode. Ovaj pristup u skladu je s preporukama Vodiča za korisnike ECTS-a.

Drugi pristup uzima u obzir ishode, ali stavlja veliku važnost na sadržaj predmeta ili daje primat sadržaju prilikom priznavanja. Ako je riječ o obveznom predmetu koji uključuje sadržaj neophodan za tu struku, a na partnerskoj ustanovi iz različitih razloga nije uključen taj dio, stav visokog učilišta jest da može ne priznati kolegij zato što iz njihove pozicije neophodni sadržaj nije bio uključen, bez obzira na to što broj sati alociran na kolegij može biti veći na partnerskom visokom učilištu. U tom slučaju od studenata se može tražiti izvršavanje dodatnih obaveza kako bi im se priznao kolegij kao ekvivalent. Pritom je riječ o parcijalnom priznavanju. Iz druge pozicije, visoka učilišta mogu zauzeti čvrst stav da će se studentima u potpunosti priznati kolegij ili da im se neće uopće priznati ako je potrebno dodatno izvršavanje obaveza. Istaknuto je kako se pokušava iznaći način da se studente u procesu priznavanja ne ošteti, ali velika važnost stavljena je i na to koji sadržaj visoka učilišta podrazumijevaju neophodnim za struku.

Razlika između ECTS bodova za podudarne ishode učenja

Ono što je zajedničko visokim učilištima, bez obzira na različite procese priznavanja mobilnosti, jest stav da se pazi da se studentima priznaju svi stečeni ECTS bodovi te da na kraju procesa studenti nisu zakinuti. Kada je riječ o obveznim predmetima pristup visokih učilišta stroži je nego kad je riječ o izbornim. Kao što je ranije naznačeno, pazi se da su ishodi učenja, a na nekim visokim učilištima i sadržaj, podudarni kako bi se stečeni bodovi mogli priznati kao ekvivalent obveznom predmetu. Ako je student stekao manji broj ECTS bodova u inozemstvu za istovjetne ishode učenja tada se bodovi priznaju kao ekvivalent obveznom predmetu koji nosi veći broj ECTS boda na matičnom visokom učilištu. Ako je odnos obrnut, odnosno ako je veći broj bodova stečen u inozemstvu, a kolegij na matičnom visokom učilištu nosi manji broj bodova, preostali višak bodova priznaje se studentima u obliku izbornih kolegija ili u Dopunskoj ispravi o studiju. Fleksibilnost je mnogo veća kad je riječ o izbornim predmetima.

Iz perspektive nekih visokih učilišta u priznavanju ECTS bodova relevantni su i ishodi učenja i sadržaj. Neki sudionici istaknuli su da se za obvezne kolegije gleda preklapanje sadržaja koje iznosi 70%. Što se tiče razlika između bodova, ako na partnerskom visokom učilištu postoje

primjerice dva kolegija koja nose 3 i 4 ECTS boda, a zajedno ishodi odgovaraju ishodima kolegija na matičnom visokom učilištu koji nosi 5 ECTS boda, tada će se priznati 5 ECTS-a, a ostatak se upisuje u Dopunsku ispravu o studiju ili ako za to postoji mogućnost studentu se rasporede ECTS bodovi na druge kolegije. Ako se ECTS bodovi razlikuju, odnosno ako je na partnerskom visokom učilištu student stekao 8 ECTS bodova koji će mu se priznati kao ekvivalent kolegiju od 3 ECTS boda, ostatak ECTS-a rasporedit će se na izborne kolegije. Prema riječima jednog od sudionika koji poentira proces priznavanja:

Dakle, student je stekao kredite i ne možemo ih oduzeti, ali se taj višak priznaje na ime izbornih kolegija. Tako da zaista nastojimo ne oštetiti studente, premda mnogi od njih i svojevolumno upisuju više ECTS bodova nego što im treba i to je stvar njihove odluke, ali oni moraju biti informirani u startu koliko ECTS bodova će im biti priznato i na koji način.

Erasmus koordinator

Pitanje koje su koordinatori čija visoka učilišta prilikom priznavanja gledaju i na sadržaj predmeta postavili, odnose se i na različit broj ECTS bodova za istovjetne ishode učenja. S obzirom na to da ECTS bodovi označavaju radne sate potrebne za postizanje ishoda učenja, prijeporno je prilikom priznavanja da na nekim partnerskim visokim učilištima kolegij može nositi manji broj bodova od kolegija s istim ishodima na matičnom visokom učilištu. U kontekstu toga sadržaj predmeta može se pojaviti kao bitna stavka u prosudbi te se kao opcija može pojaviti parcijalno priznavanje. Prema praksama na visokim učilištima nekih od sudionika, zauzet je čvrst stav da nema parcijalnog priznavanja, odnosno da se studentu daju dodatne obaveze ako je postigao istovjetne ishode učenja na partnerskoj ustanovi za manji broj ECTS bodova nego na matičnom visokom učilištu.

Koordinatori su istaknuli i specifične slučajeve koji im otežavaju priznavanje, kao što su slučajevi u kojima na partnerskoj instituciji svi kolegiji nose mali broj ECTS bodova (1 ili 2 ECTS boda) ili pak slučajevi u kojima jedan kolegij nosi velik broj ECTS bodova (između 12 i 15 ECTS bodova). Oba slučaja otežavaju proces priznavanja. Ako kolegiji nose pojedinačno mali broj ECTS bodova, zahtjevnije je uspoređivati ishode (i sadržaj), jer je potrebno uzeti u obzir mnogo veći broj *syllabusa* i usporediti ih s kolegijima na matičnom visokom učilištu. U drugom slučaju kada kolegij na partnerskom visokom učilištu nosi velik broj ECTS bodova tada može sadržavati područja koja su na matičnom visokom učilištu zastupljena kroz više kolegija. Ako je student dobio lošiju ocjenu ili nije položio predmet ukupno gledajući, ali zadovoljio za prolaz iz određenih segmenata, postavlja se pitanje koji je najbolji način da se studentu raspodijele ocjene i ECTS bodovi.

Konverzija ocjena

Dvojaka su iskustva s konverzijom ocjena pri čemu su se na nekim visokim učilištima pojavile poteškoće, dok na drugim nisu. Sudionici čija su se visoka učilišta registrirala na Egracons (*European Grade Conversion System*), platformu nisu koristili jer se nije pokazalo da postoji za

tim potreba, posebno ako partnersko visoko učilište nije registrirano na platformi. Statistička distribucija prijema riječima koordinatora nije model koji se uobičajeno koristi. Bez obzira na Vodič za korisnike ECTS-a iz 2015. godine, prema praksama nekih visokih učilišta i dalje se koriste ECTS ocjene. Prema saznanjima jednog od koordinatora kako se studente ne bi zakinulo prilikom konverzije ocjena, posebno u početcima kada se sveučilišta nisu držala preporuka Vodiča za korisnike ECTS-a da se vodi statistika o ocjenama, ECTS koordinador znao je kontaktirati profesora prihvatnoj ustanovi koji je ocijenio studenta kako bi profesor naznačio u koju kategoriju student spada u tablici s ECTS ocjenama. Tu je riječ o izoliranim slučajevima koji nisu bili uobičajena praksa i koji su napravljeni u interesu studenata.

III. Prepreke u priznavanju ishoda mobilnosti i studentska percepcija

Najčešći razlozi nepriznavanja

Svi sudionici imaju jednaka iskustva po pitanju priznavanja, a razlog koji je najviše ponavljan odnosi se na to da studenti mijenjaju predmete koji su prethodno definirani Sporazumom o učenju bez konzultacija s visokim učilištima ili upisuju dodatne predmete/tečajeve za koje očekuju priznavanje, a da to nije prethodno dogovoreno.

Prilikom odlaska na mobilnost mogu se dogoditi i neočekivane situacije koje nisu izazvane krivnjom studenata, primjerice da partnersko visoko učilište promijeni nastavni plan i program te da se kolegiji koje su studenti trebali slušati više ne izvode. Usto, jedan je sudionik istaknuo da su predmetni nastavnici koji priznaju kolegije u posljednjem razdoblju postrožili svoje kriterije u procesu priznavanja.

ISVU sustav spomenut je kao prepreka u priznavanju, odnosno prema ISVU sustavu mobilnost je potrebno zatvoriti u akademskoj godini u kojoj je započela te se može dogoditi da u toj godini ne postoji mogućnost priznavanja određenih predmeta, a prenosivost na drugu godinu zbog ograničenja sustava nije moguća. Visoka učilišta koja ne koriste ISVU sustav fleksibilnija su s priznavanjem predmeta u različitim semestrima i na različitim godinama, ali unutar određene razine studija.

Studentska percepcija mobilnosti i nepriznavanja

Koordinatori su istaknuli da među studentima i dalje postoji percepcija i strah od odlaska na mobilnost, jer i dalje odlazak na Erasmus mobilnost vezuju s nepriznavanjem, padom godine i prolongiranjem studija. Neki navode da se na njihovoj ustanovi ta percepcija mobilnosti ublažila, ali da su studenti nezainteresirani ili je premalo njih zainteresirano s obzirom na ponudu.

Kad je riječ o studentskoj percepciji mobilnosti i pristupu mobilnost, jedan ju je sudionik iz svoje vizure razgraničio prema tipovima studenata te njihovim očekivanjima i pogledima na svijet:

Ovako, ima, ja ću reći, tri vrste studenata. Prvo su avanturisti, idem u (...), u Tursku, jedan u 10 godina. Čista znatiželja, student kojem nisu bitni ECTS bodovi, želi istražiti sebe i okolinu. Imate druge koji su studenti posvećeni isključivo svojim rezultatima, svojem uspjehu. Koji ako se odluče, ali su rijetki, imaju priznavanje 30 od 30. (...) Oni kada dođu, dođu s gotovim papirima i kažu „molim da mi se izvrši priznavanje“ i ti mu samo pošalješ profesore i profesori potpišu i to je 30 za 30. I imate skupinu koji se prijave, jer eto čuli su na nekakvom info danu, čuli su od nekakvog drugog studenta koji je bio, i tu sad dolazimo do onog. Današnje generacije nisu zainteresirane za svijet oko sebe općenito. Znači, zna da postoji tamo neki Erasmus, što će dobiti s tim, ne zna, ali ajde idemo jer nas troje smo se prijavili i onda čim iskrсне neki problem, onda me zove [njegova] mama „što je problem sa smještajem“, hoću li mu ja naći smještaj, „kako mi to šaljemo njenog sina, a nismo mu osigurali smještaj?“ Onda dođe tamo pa se promijeni kolegij na primjer, pa onda „da li ću odustati?“, a već je počeo konzumirati mobilnost. Znači promijenila

su mu se dva kolegija, neće mu se priznati, što će mu se priznati, pa bi on odustao ali eto kaznit će ga Agencija jer nema razloga za odustajanjem. Ali generalno je velika nezainteresiranost studenata za svijet oko sebe, a ne samo za Erasmus.

ECTS i Erasmus koordinator

Dodatno, koordinatori su istaknuli da studenti kada dođu na partnersko visoko učilišta imaju dojam da se mnogo toga dogovorenog može mijenjati i žele mijenjati pa im se te promjene ne priznaju, jer previše odstupaju od studijskog programa i očekivanih ishoda učenja. Isto tako, spomenuto je da studenti koji su već bili na mobilnosti te im je iskustvo bilo pozitivno, rado žele još jednom otići na mobilnost.

Iz razgovora se moglo zaključiti kako sudionici razloge koji se odnose na nepriznavanje ne vide kao prve zbog kojih se studenti ne žele prijaviti na mobilnost, već na prvo mjesto stavljaju financijske razloge i njihovu nezainteresiranost.

Razlozi odustajanja od mobilnosti

Prema iskustvima koordinatora studenti su odustajali od već odobrene mobilnosti zbog:

- financijskih razloga
- nepodudarnosti kolegija
- nepriznavanja dodatnih bodova u okviru studija, već samo u Dopunskoj ispravi o studiju
- promjene ponude kolegija na stranom visokom učilištu ili razine poznavanja jezika koju traže.

Svi se sudionici slažu da su najveća prepreka prijavi na natječaj za mobilnost kao i jedan od češćih razloga za odustajanje od mobilnosti financijski razlozi (nedovoljna vlastita financijska sredstva, nedovoljna Erasmus financijska potpora, sada riješeni gubitak porezne olakšice roditelja za uzdržavane članove obitelji). Ono što su koordinatori istaknuli jest da su studenti skloni odlasku na mobilnost u metropole, skuplje lokacije kad se prijavljuju, ali u tu svrhu student treba planirati i unaprijed uštedjeti. U ostalim odustajanja slučajevima većinom je riječ o izvanrednim okolnostima.

Sudionici su izrazili nezadovoljstvo i postupcima studenata koji su se prijavili na natječaj za mobilnost, a da nisu dobro proučili partnersko visoko učilište i mogućnosti koje ondje imaju te tek kad im je prijava odobrena na natječaju odustaju zbog nepodudarnosti kolegija.

Aktivnosti visokih učilišta u svrhu poticanja studenata na mobilnost

Sudionici su naveli da visoka učilišta na različite načine pokušavaju doprijeti do studenata te ih potaknuti da se prijave na mobilnost. Visoka učilišta informacije dijele putem mrežnih stranica, društvenih medija, službene elektroničke pošte, organizacijom događanja (od kojih neka mogu biti

i obvezna za studente koji se namjeravaju prijaviti na mobilnost), informiranjem na predavanjima, dijeljenjem primjera dobre prakse, iskustva studenata i svojevrsnim esejima-savjetima onih koji su već bili na mobilnosti. Jedan sudionik istaknuo je da se na njegovom visokom učilištu ranije dijelila i dodatna potpora studentima koji odlaze na mobilnost, ali da je to uprava ukinula dok na visokom učilištu drugog sudionika ta praksa i dalje postoji. Dakle, visoka učilišta baziraju se uglavnom na promotivnim i informativnim aktivnostima kako bi studente potaknuli na mobilnost.

IV. Priznavanje stručne prakse

Priznavanje stručne prakse kao ekvivalenta obveznoj u kurikulumu

Pristupi visokih učilišta o tome hoće li se stručna praksa u okviru programa Erasmus+ priznati kao ekvivalent obveznoj praksi u kurikulumu različiti su. Neka visoka učilišta imaju stručnu praksu koja je strogo propisana s brojem ECTS bodova, točno određenim brojem sati, definiranim programom, mentorima koji su zaduženi za studente te potpisane ugovore s poduzećima. Pritom, stav uprave je da se stručna praksa koju je student realizirao u okviru programa Erasmus+ ne priznaje kao ekvivalent obveznoj, već kao dodatna stručna praksa koja se upisuje u Dopunsku ispravu o studiju.

Drugi pristup jest priznavanje stručne prakse kao ekvivalent obveznoj. U skladu s tim, prema informacijama dobivenim od koordinatora neka visoka učilišta razvijaju kvalitetne modele suradnje s partnerskim ustanovama gdje se sve unaprijed dogovori. U tom slučaju proces priznavanja stručne prakse realizirane u inozemstvu olakšan je odabirom kvalitetnih partnera za dugogodišnju suradnju te razvojem modela stručne prakse s partnerskom ustanovom gdje je sve organizirano, u kojem se zna program dogovoren za studente, u kojem se pišu dnevnicu prakse te se za studente osigurava smještaj u studentskim domovima. Za realizaciju ovakvog pristupa potrebna je kvalitetna i održiva suradnja visokog učilišta s partnerskom organizacijom pri čemu su za studente sva sporna pitanja unaprijed riješena dogovorom na institucionalnoj razini. U okviru drugog pristupa, priznaju se kao ekvivalent obveznoj i stručne prakse koje studenti sami dogovore i realiziraju u inozemstvu. Na nekim visokim učilištima to se pojavljuje kao mogućnost i za praksu na nekim nastavničkim smjerovima. Dodatno, iz pozicije nekih visokih učilišta zaključeno je kako je vrlo važno da studentima praksa bude priznata kao ekvivalent onoj u kurikulumu, ali da isto tako bude posebno navedena u Dopunskoj ispravi o studiju, što studente može učiniti konkurentnijima na tržištu rada.

Poteškoće koje se mogu pojaviti u priznavanju stručne prakse mogu proizaći iz razlika u broju sati trajanja prakse koje matično visoko učilište traži te dogovorene stručne prakse koja iznosi manji broj sati od potrebnog.

Priznavanje stručne prakse koja nije integrirana u kurikulum

Usuglašene su prakse visokih učilišta po pitanju priznavanja stručne prakse koja nije integrirana u kurikulum. Takva stručna praksa priznaje se u okviru Dopunske isprave o studiju, no ako studenti odlaze na mobilnost nakon što su diplomirali ta mogućnost za njih ne postoji.

V. Usklađenost s međunarodnim preporukama

Sudionici su bili upitani jesu li upoznati s Preporukom Vijeća od 26. studenoga 2018. o promicanju automatskog uzajamnog priznavanja kvalifikacija visokog obrazovanja i srednjoškolskog obrazovanja i osposobljavanja te ishoda razdoblja učenja u inozemstvu (2018/C 444/01) te što to znači za njihove prakse i koje potencijalne prepreke vide prilikom provedbe, odnosno u namjeri da se preporuke učine obvezujućima.

Sudionici se slažu da kad je riječ o nastojanjima da se uvedu preporuke o automatskom priznavanju kao obvezne tada Ministarstvo znanosti i obrazovanja treba uvažiti visoka učilišta i postići dogovor s njima, odnosno prema riječima jednog od sudionika: „tu ne vrijedi ići ovako obvezujućom preporukom jer to samo može izazvati probleme.“ Potencijalno uvođenje preporuka kao obvezujućih sudionici s jedne strane vide kao napad na autonomiju visokih učilišta. Prilikom donošenja takvih odluka, donositelji odluka trebaju se upoznati s problemima koji se događaju u praksi na visokim učilištima te razmotriti kakve bi posljedice izazvalo. Svi sudionici ujednačenih su mišljenja da njihova visoka učilišta čine mnogo po pitanju mobilnosti, ali da im je potrebna i potpora s više razine pri čemu najviše ističu Ministarstvo znanosti i obrazovanja, ali i Ministarstvo vanjskih poslova. Uz neadekvatnu komunikaciju donositelja odluka s visokim učilištima te nedostatnu potporu prema iskustvima visokih učilišta, posebno se problematičnim ističe i vrijeme potrebno da se promjene dogode, odnosno kako je jedan sudionik naveo: „mi imamo jedan krucijalni problem što naši koraci traju 5 godina“. Prema razmatranjima sudionika, ako se otvori put obveznom automatskom priznavanju, odnosno ako se studentu priznaju ishodi učenja za 30 ECTS bodova koji se razlikuju od ishoda učenja na matičnom visokom učilištu tada se postavlja i pitanje koji je studijski program student završio.

Kao što je i ranije istaknuto kad je bila riječ o međuinstitucionalnim sporazumima, sudionici su različitih mišljenja vezano uz tendencije suradnje matičnog visokog učilišta s malim brojem partnera, a u okviru kojih je studentima omogućeno automatsko priznavanje. Kao prednost međunarodne suradnje i programa mobilnosti za studente neki sudionici vide stjecanje onih znanja i kompetencija kroz predmete koje student nema priliku upisati na matičnom visokom učilištu ili drugačije rečeno „koji je smisao odlaska na mobilnost da biste slušali isto što biste slušali kod kuće, osim što je kod drugog profesora?“

Zaključak

Kao što se može zaključiti iz pripremljenog izvještaja, na hrvatskim visokim učilištima različite su prakse vezane uz priznavanje mobilnosti, no svi se sudionici slažu da se u procesu priznavanja nastoji ne zakinuti studente. Ujednačeno je mišljenje da kad je proces priznavanja od samog početka transparentan i jasan te u kojem su studenti upoznati s time što će im se i na koji način priznati, tada veće poteškoće ne postoje. Ono što može dovesti do nepriznavanja jesu izvanredne okolnosti tijekom mobilnosti za koje student nije odgovoran, ali i tada se u komunikaciji s matičnim visokim učilištem pokušava pronaći najbolje rješenje. Iz perspektive visokih učilišta studentima se ne priznaju najčešće one promjene predmeta koje nisu dogovorene i usuglašene u Sporazumu o učenju, a za koje studenti sami snose odgovornost.

Sudionici se slažu da priznavanje nije prvi razlog zbog kojeg se studenti ne odlučuju na mobilnost, već da su tu drugi faktori mnogo važniji poput financijskih razloga, nezainteresiranosti studenata ili straha od nepoznatog. Percepcija mobilnosti među studentima i dalje je prema prosudbi nekih koordinatora više negativna te se vezuje uz pad godine i prolongiranje studija, premda neki vide i pozitivne pomake te promjene u studentskoj percepciji.

Kod priznavanja stručnih praksi kao ekvivalenta obveznoj praksi vrijedi kao održiv model istaknuti onaj prema kojem se stručne prakse dogovaraju s partnerskom institucijom na način da su sva organizacijska pitanja i pitanja vezana uz priznavanje riješena na institucionalnoj razini, a da studenti imaju što manje prepreka prilikom mobilnosti.

Kad je riječ o nastojanjima da se uvedu preporuke o automatskom priznavanju kao obvezne, sudionici se slažu da Ministarstvo znanosti i obrazovanja treba visoka učilišta konzultirati te postići dogovor s njima te da nametanje odluka može prouzročiti štetu, jer se to može protumačiti kao napad na autonomiju visokih učilišta.

Zaključno je potrebno istaknuti i ograničenja fokus grupe, odnosno perspektiva visokih učilišta čiji su predstavnici sudjelovali u diskusiji. U kontekstu ove fokus grupe sudjelovali su Erasmus i ECTS koordinatori s visokih učilišta koji imaju značajniji broj studentskih mobilnosti te koji su, može se zaključiti, aktivni i dostupni studentima. Moguće je da visoka učilišta koja nemaju veća i/ili dugogodišnja iskustva sa studentskom mobilnošću, nemaju toliko razvijene procedure i prakse priznavanja mobilnosti. U skladu s time, u budućnosti bi bilo poželjno provesti obuhvatnije istraživanje o praksama i trendovima visokih učilišta po pitanju priznavanja, odnosno istraživanje među studentima koji se ne prijavljuju na program Erasmus+ kako bi se ispitali razlozi i prikazala njihova perspektiva.

Dodatak I. Podaci o akademskom priznavanju za mobilnost studenata (projekti mobilnosti između programskih zemalja – KA103)

Niže su prikazani podaci koji se odnose na projekte ugovorene u okviru tri natječajne godine (2015., 2016., i 2017. godine) s fokusom na najrecentnije podatke za 2017. godinu. Agencija za mobilnost i programe Europske unije pripremila je konačne podatke o broju priznatih ECTS bodova na visokim učilištima dostavljenim od strane Erasmus koordinatora finalizirane projekte u okviru tri natječajne godine. Izvor ostalih podataka o priznavanju su završna izvješća sudionika mobilnosti.

a. Mobilnost u svrhu studija

Studenti su na pitanja vezana uz priznavanje odgovarali u svom završnom izvješću nakon perioda mobilnosti.

Jeste li dobili ili očekujete akademsko priznavanje vašeg matičnog visokog učilišta za period mobilnosti koji ste proveli u inozemstvu?

Mobilnost u svrhu studija	2015.		2016.		2017.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Potpuno priznavanje	833	68,7%	764	63,2%	861	63,6%
Djelomično priznavanje	305	25,2%	202	16,7%	252	18,6%
Ne očekujem priznavanje	46	3,8%	75	6,2%	64	4,7%
Nepoznato (nisu odgovorili na pitanje)	28	2,3%	167	13,8%	177	13,1%
Ukupno	1212	100%	1208	100%	1354	1354

Za sve studente koji su boravili na mobilnosti u svrhu studija te za koje su ECTS bodovi korišteni u Sporazumu o učenju, niže je naveden prosjek ECTS bodova prema broju ECTS bodova zapisanih u finalnoj verziji Sporazuma o učenju, broju stečenih ECTS bodova zapisanih u Prijepisu ocjena te broju priznatih ECTS bodova na matičnom visokom učilištu. Potrebno je napomenuti da se računao prosjek s ciljem usporedbe kroz natječajne godine, neovisno o tome je li riječ bila o mobilnosti koja je trajala jedan semestar ili dva. U pravilu, studenti koji su stekli više od 40 ECTS bodova bili su na mobilnosti dva semestra.

Mobilnost u svrhu studija	Prosjek		
	2015.	2016.	2017.
Broj ECTS bodova zapisanih u finalnoj verziji Sporazuma o učenju (prema podacima koje su upisali studenti u svom završnom izvješću)	26,6	26,8	25,8
Broj stečenih ECTS bodova zapisanih u Prijepisu ocjena (prema podacima koje su upisali studenti u svom završnom izvješću)	25,8	23,5	22,6
Broj priznatih ECTS bodova na matičnom visokom učilištu (prema podacima koje su dostavili Agenciji za mobilnost i programe Europske unije koordinatori s visokih učilišta)	22,4	23,3	22,5

U idućoj tablici prikazani su rasponi priznatih ECTS bodova te broj studenata kojima su priznati ECTS bodovi u određenom rasponu. Većini studenata (58%) matično visoko učilište priznalo je više od 20 ECTS bodova što je u skladu s podacima za 2015. i 2016. godinu. Podatke o broju priznatih ECTS bodova dostavili su Erasmus koordinatori s visokih učilišta.

Broj ECTS bodova priznatih od strane visokog učilišta za studente na mobilnosti u svrhu studija	2015.		2016.		2017.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
10 i manje ECTS bodova	159	13,1%	123	10,2%	162	12,0%
11 - 20 ECTS bodova	365	30,1%	367	30,3%	407	30,1%
21 - 30 ECTS bodova	496	40,9%	538	44,4%	592	43,8%
31 i više ECTS bodova	192	15,8%	183	15,1%	192	14,2%
Ukupno	1212	100%	1211	100%	1353	100%

b. Mobilnost u svrhu stručne prakse

Od ukupno 635 studenata koji su u okviru natječajne godine 2017. boravili na mobilnosti u svrhu stručne prakse te predali završno izvješće, 137 studenata (21,6%) su u svom završnom izvješću naveli kako dobivanje bodova za period mobilnosti nije bilo predviđeno Sporazumom o učenju. Navedeni studenti već su prije mobilnosti znali da za period mobilnosti neće dobiti bodove.

Niže su prikazani odgovori studenata koji su prilikom ispunjavanja svog završnog izvješća naveli kako je proces priznavanja završen, ali i za one kojima je proces priznavanja još bio u tijeku. Iz analize su isključeni studenti koji su unaprijed znali da im stručna praksa neće biti priznata prema Sporazumu o učenju (137 studenata). Akademsko priznavanje za mobilnost u svrhu stručne prakse odnosi se na priznavanje dogovorenih obaveza prema Sporazumu o učenju. S obzirom na to da je velik broj studenata naveo da očekuje potpuno priznavanje za stručnu praksu, a s druge strane manji broj njih dobio je priznavanje u obliku ECTS bodova, moguće je da su studenti pod potpunim priznavanjem razumjeli bilježenje stručne prakse u Dopunskoj ispravi o studiju, a ne kao priznavanje ECTS bodova.

Jeste li dobili ili očekujete akademsko priznavanje vašeg matičnog visokog učilišta za period mobilnosti koji ste proveli u inozemstvu?

Mobilnost u svrhu stručne prakse	2015.		2016.		2017.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Potpuno priznavanje	338	86,7%	384	87,1%	441	88,6%
Djelomično priznavanje	35	9,0%	35	7,9%	19	3,8%
Ne očekujem priznavanje	17	4,4%	5	5,0%	38	7,6%
Ukupno	390	100%	441	100%	498	100%

Postotak studenata kojima je priznat minimalno jedan ECTS bod prema podacima koje su dostavili Erasmus koordinatori:

Tip mobilnosti	Minimalno 1 ECTS bod priznat		
	2015.	2016.	2017.
Mobilnost u svrhu studija	95,3%	96,4%	96,5%
Mobilnost u svrhu stručne prakse	27,1%	21,7%	21,8%
Ukupno	75,6%	73,2%	72,5%

Dodatak 2. Protokol za izvedbu fokus grupe

Priznavanje ishoda mobilnosti studenata: Prakse i trendovi na hrvatskim visokim učilištima

Protokol za izvedbu fokus grupe

Priprema i tehnički aspekti

Uvodni dio i informirani pristanak

Predstavljanje

Tema i pitanja za fokus grupu

Tema 1: Proces priznavanja na visokom učilištu (30 minuta)

- i. Kako u praksi i iz perspektive studenata izgleda proces priznavanja mobilnosti na vašem visokom učilištu? *Pomoćna pitanja¹: Je li vaše visoko učilište definiralo procedure vrednovanja i priznavanja? Jesu li one dostupne studentima prije mobilnosti?*
- ii. Postoje li procedure žalbe na vašem visokom učilištu i gdje su one zapisane? *Pomoćno pitanje: Kako su studenti obaviješteni o proceduri?*
- iii. Koliko u prosjeku traje proces priznavanja na vašem visokom učilištu? *Pomoćna pitanja: Jesu li definirani rokovi unutar kojih se mora odviti proces priznavanja mobilnosti? Ako jesu, na koji način?*
- iv. Tko donosi odluku hoće li se neki predmeti studentu priznati, je li riječ o posebnom tijelu ili o individualnim profesorima? *Pomoćna pitanja: Koliku ulogu u procesu ima ECTS koordinator? Koliko proces priznavanja počiva na odlukama individualnih profesora?*
- v. Vodi li se računa o priznavanju prilikom sklapanja međuinstitucionalnih sporazuma?

Tema 2: Usklađenost s Vodičem za korisnike ECTS-a (15 minuta)

- i. Provodi li se proces priznavanja s obzirom na sadržaj predmeta ili ishode učenja?
- ii. Ima li u procesu priznavanja ulogu razlika između ECTS bodova za predmet s podudarajućim ishodima učenja na matičnom visokom učilištu i partnerskom visokom učilištu (npr. na matičnom je 6 ECTS-a, na partnerskom 3 ECTS-a)?
- iii. Kako ste riješili pitanje konverzije ocjena?

Tema 3: Prepreke u priznavanju ishoda mobilnosti (15 minuta)

- i. Koji su najčešći razlozi nepriznavanja ECTS bodova ostvarenih na partnerskom visokom učilištu?

¹ Pomoćna pitanja navode se samo ako sudionici samostalno kroz razgovor ne istaknu navedeno. U većini slučajeva su zatvorenog tipa te načelno ne potiču na razgovor.

- ii. Jesu li studenti prije mobilnosti upoznati s tim da im se određeni predmeti i ishodi neće priznati, odnosno da će morati upisivati i slušati dodatne predmete ili polagati dodatne ispite? Upozorava li ih se na to kada se mijenja Sporazum o učenju?
- iii. Koje poteškoće u priznavanju postoje kad je riječ o obveznim predmetima, a koje kad je riječ o izbornim predmetima?

Tema 4: Studentska percepcija nepriznavanja mobilnosti (15 minuta)

- i. U kojoj mjeri percepcija nepriznavanja utječe na odluku studenata o prijavi na mobilnost, odnosno u kojoj je mjeri nepriznavanje razlog odustajanja? Jeste li na vašem visokom učilištu navedeno prepoznali kao otežavajuću okolnost?
- ii. Što vaše visoko učilište čini po pitanju priznavanja mobilnosti kako bi se potaknulo studente na sudjelovanje?
- iii. Analizirate li razloge odustajanja studenata od mobilnosti?

Tema 5: Priznavanje stručne prakse (10 minuta)

- i. Koliko su vaša visoka učilišta fleksibilna u priznavanju Erasmus stručne prakse kao ekvivalenta obveznoj studentskoj praksi na matičnom visokom učilištu?
- ii. Na koji se način stručna praksa priznaje studentima kojima nije obvezni dio studijskih programa?

Tema 6: Usklađenost s međunarodnim preporukama (10 minuta)

- i. Jeste li upoznati s EEA i Preporukom Vijeća o međusobnom automatskom priznavanju iz 2018. godine? Što znači za vaše prakse? Jeste li nešto promijenili ili namjeravate li promijeniti od kada je donesena? Vidite li prepreke u provedbi?
- ii. Jeste li upoznati s namjerom Komisije da u kriterije za Erasmus povelju ugradi obveznost primjene Preporuke Vijeća? Predviđate li probleme u svezi s tim?

Zaključno (5 minuta)

- Među temama koje smo prošli, što biste izdvojili kao najbitnije? Ima li netko za dodati nešto što mu se čini bitnim, a da nismo pokrili tijekom razgovora?